

BIBΛIOKPIΣΙΑΙ

Scholia Demosthenica. Volumen I, Scholia in Orationes 1-18 continens, Edidit Mervin R. Dilts. Bibliotheca Scriptorum Graecorum et Romanorum Teubneriana. Leipzig, 1983. Σελ. xxiv+235.

Γνωστός διὰ τὰς μελέτας του ἐπὶ τῆς χειρογράφου παραδόσεως τοῦ Δημοσθένους [βλ. *TRAPHA* 104 (1974), 97-102 καὶ 105 (1975), 35-50· *Prometheus* 1 (1977), 204-210 καὶ 5 (1979), 256-266· *GRBS* 20 (1979), 55-67· κ.ά.], ὁ Καθηγητὴς M.R. Dilts ἐκδίδει νῦν διὰ τοῦ οἴκου Teubner τῆς Λειψίας τὸν πρῶτον τόμον τῶν εἰς Δημοσθένη σχολίων, περιλαμβάνοντα τὰ σχόλια εἰς τοὺς λόγους 1-18 τοῦ ρήτορος. Τελευταία ἔκδοσις τῶν σχολίων, ἐπὶ περιορισμένης βάσεως κωδίκων, παρεσκευάσθη πρὸ ἑνὸς καὶ ἡμίσεος περίπου αἰῶνος ὑπὸ τοῦ G. Dindorf (Oxonii, 1851), ἔκτοτε δέ, παρὰ τὸ ἐνδιαφέρον τῶν λογίων εἰς τὰ κείμενα τοῦ Δημοσθένους, τὰ σχόλια παρημελήθησαν. Ὁ νέος ἐκδότης εἰς τὴν βραχεῖαν Εἰσαγωγὴν του παραθέτει τοὺς κώδικας, ἐπὶ τῶν ὁποίων ἐστῆριξε τὴν ἔκδοσιν (codices vetustissimi, 9.-11. αἰ., **S F B V L A vp vk**· codices recentiores, 14. αἰ., **R Pr**· codices scholiorum Ulpianeorum, 14.-15. αἰ., **g T Ac Wb Be Ob Fj Fl Af Vb Ca Wd**) καὶ σχηματικῶς ἐκθέτει τὰς μεταξὺ τούτων σχέσεις. Ἀκολουθεῖ ἐπισκόπησις τῶν προηγουμένων ἐκδόσεων (ἀπὸ τῆς princeps τοῦ Ἄλδου, τὸ 1503, μέχρι τῆς τοῦ Dindorf) καὶ πίναξ τῶν χρησιμοποιηθέντων διὰ τὴν νέαν ἔκδοσιν βιβλίων.

Ἡ ἐπιλογή τῶν γραφῶν τοῦ κειμένου ἐγένετο μετὰ πολλῆς φροντίδος. Φυσικὸν εἶναι ὅτι ἡ γνώμη τοῦ ἐκδότου δὲν δύναται νὰ συμφωνῇ πάντοτε μετὰ τὴν γνώμην τοῦ ἀναγνώστου· ὑποσυνάπτω λοιπὸν μερικὰς παρατηρήσεις ἐπὶ τῶν σχολίων εἰς τοὺς πρώτους πέντε λόγους τοῦ ρήτορος (σελ. 1-125): Σελ. 18.24. Ἴσως γρ. *δοκιμάσατε <αἴρεσιν> γενέσθαι τοῦ δοκοῦντος μᾶλλον συμφέρειν*. Τὸ σχόλιον ἀφορᾷ εἰς τὸ Δημ. I.1 *ὥστ ἐξ ἀπάντων βραδίαν τὴν τοῦ συμφέροντος ὑμῖν αἴρεσιν γενέσθαι*. Σελ. 23.16 *δυσκαταγώνιστον αὐτὸν καταστήσας* (ἴσως γρ. *παραστήσας*). Αἱ προθέσεις παρά, κατὰ πολλάκις συγχέονται (πβ. σελ. 171.10, ὅπου οἱ πολλοὶ κώδικες ἔχουν *κατασκευάζει*, δύο δὲ μὴ *παρασκευάζει*). Σελ. 41.5-6 Ἐκ τοῦ σχολίου *λειπόμενον, εἰ μὴ βούλεσθε ἀποδοῦνται τὰ χρήματα τοῖς στρατιώταις καθίσταται δῆλον, ὅτι τὸ εἰς ὃ ἀναφέρεται λῆμμα δὲν εἶναι τὸ εἰς τὰς ἐορτὰς ἀλλὰ τὸ ἔστι λοιπὸν· ταυτόσημον σχόλιον μετὰ τοῦ ὀρθοῦ λήμματος εἶναι τὸ ἀμέσως ἐπόμενον, 136a, σελ. 41.7-9. Σελ. 42.4. Γραπτέον *οὐκ <ἄν> ἐξήνεγκε* (πβ. 42.7, 42.19). Σελ. 43.16 Γρ. *κατεδουλώσατο*. Σελ. 63.8 Ἐντὶ *<καί>* τοῖς γενικοῖς ὀνόμασι *χρησάμενος* ἴσως γρ. *τοῖς γενικοῖς <οὖν> ὀνόμασι χρησάμενος*. Σελ. 71.9 τῶν γὰρ ὀρχήσεων ἡ μὲν ἐστὶ πολεμική, ὡς ἡ *πυρρίχη*. Ἐντὶ τοῦ ὡς ἡ *πυρρίχη* ἴσως γρ. *ἡ καὶ πυρρίχη*. Πβ. σχόλ. Σοφοκλ. Αἶ. 699d (ἡμετέρας ἐκδόσεως) τῶν ὀρχήσεων ἡ μὲν *Βερεκυντιακή* λέγεται, ἡ δὲ *Κρητική, ἡ καὶ πυρρίχη*, ὅπου *ἡ καὶ πυρρίχη* ἐκ διορθώσεως Elmsley, Stoecker Kuester, Brunck ἄντι τοῦ *ἡ καὶ πυρρικῆ* ἢ *ποραντικῆ* τῶν κωδίκων. Σελ. 79.8 Ἴσως γρ. *αἰνίττεται δὲ <εἷς> τὸν Εὐβουλον* (πβ. σελ. 55.25 *αἰνίττεται δὲ εἰς τοὺς φιλιππίζοντας ῥήτορας*· σελ. 79.3 *αἰνίττεται δὲ ἴσως εἰς Χάρητα*). Ὅμοιως εἰς σελ. 139.19 ἴσως γρ. *<εἷς>* τοὺς κατηγοροὺς *Διοπείθους αἰνίττεται*. Σελ. 82.28 Ἐντὶ λέγω δὲ ἴσως γρ. *λέγω δὴ* (πβ. 33.35). Σελ. 95' *δίκαιόν ἐστιν ἐμμένειν οἷς ἐψηφισάμεθα*,*

τουτέστι τὸ (γρ. τῶ) βοηθεῖν τοῖς Ὀλυνθίοις. Σελ. 108.2 Ἄντι καίτοι ἀποδείξας ὡς οὐχ ἁμαρτάνει διὰ τὸ ταπεινοφρονεῖν, ὁ συγγνώμην τὸ τοιοῦτον καλεῖ γρ., διορθουμένης τῆς στίξεως, καίτοι ἀποδείξας ὡς οὐχ ἁμαρτάνει, διὰ τὸ ταπεινοφρονεῖν ὁ συγγνώμην τὸ τοιοῦτον καλεῖ. - Σελ. 113.1 Γρ. ἡ μεταφορὰ <ἀπὸ> τῶν κυνηγετῶν. Σελ. 122.7 καλῶς τὸ (γρ. τῶ) ὄϊομαι ἐπήγαγε τοῦτο.

Εὐχόμεθα νὰ μὴ βραδύνη ἡ ἐμφάνισις καὶ τοῦ δευτέρου τόμου, εἰς τὸν ὁποῖον θὰ περιληφθοῦν τὰ σχόλια εἰς τοὺς λοιποὺς λόγους τοῦ πρώτου τῶν ρητόρων καί, ἐλπίζομεν, οἱ ἀναγκαῖοι πίνακες λέξεων καὶ πραγμάτων.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Α. ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ

*
* * *

Euripides Cyclops. Edidit Werner Biehl. Bibliotheca Scriptorum Graecorum et Romanorum Teubneriana. Leipzig 1983. Σελ. XX+60.

Sortes Astrampsychi. Volumen I. Ecdosis Prior. Edidit Gerald M. Browne. Bibliotheca Scriptorum Graecorum et Romanorum Teubneriana. Leipzig 1983. Σελ. XI+43.

Εἰς τὴν σειρὰν τῶν Ἑλλήνων συγγραφέων τοῦ ἐκδοτικοῦ οἴκου Teubner προσετέθησαν ἐσχάτως οἱ προκειμένοι δύο τόμοι. Τοῦ πρώτου ἐξ αὐτῶν ἐπεμελήθη ὁ εὐφήμεως γνωστός διὰ τὰς ἐκδόσεις του τῶν Εὐριπιδείων δραμάτων Ὁρέστου, Τρωάδων καὶ Ἴωνος, Δρ. Werner Biehl. Εἰς τὰ Προλεγόμενα ὁ ἐκδότης ὀρθῶς ἐπισημαίνει καὶ διὰ παραδειγμάτων διασαφηνίζει τὸν ἰδιάζοντα γλωσσικὸν χαρακτήρα τοῦ σατυρικοῦ Κύκλωπος ἐν συγκρίσει πρὸς τὸ γλωσσικὸν ὄφος τῶν τραγωδιῶν: «alia (...) est lingua in tragoedia, alia in fabula satyrica: illa propter severitatem gravitatemque verborum fere unum tantum sensum habet, haec propter hilaritatem risumque semper variis multiplesque animi motus efficit. Quod ad sermones loquentium attinet, fabula satyrica singularis est in eo, quod non modo vocabulorum varietates peculiare sunt, sed etiam verborum compositiones vel proprietates in genere dicendi persaepe a lingua tragica valde absunt» (σελ. V-VIζ. Διὰ τὸν καταρτισμὸν τοῦ δυσχεροῦς κειμένου ὁ ἐκδότης ἐστηρίχθη εἰς δύο κυρίως κώδικας, ἀμφοτέρους τοῦ 14. αἰ., τὸν Λαυρεντιανὸν 32,2 καὶ τὸν Παρισινὸν 287, συνεπικουρούμενος ὑπὸ τῶν κατὰ καιροὺς ὑπὸ λογίων δημοσιευθέντων, τῶν ὁποίων πίναξ ἀλφαβητικὸς προτάσσεται τῆς ἐκδόσεως. Ὁ τόμος συμπληροῦται ὑπὸ δύο Παραρτημάτων, ἐνὸς μὲν περιέχοντος κριτικὰς παρατηρήσεις εἰς μέγα πλῆθος χωρίων (ὁ ἐκδότης τὰς ὀνομάζει «quasi elementa commentarii»), τοῦ ἄλλου δὲ περιέχοντος παράλληλα χωρία ἢ ἀπομιμήσεις ἄλλων συγγραφέων. Τέλος, ἐπιτάσσεται πίναξ τῶν ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ χρησιμοποιηθέντων μετρικῶν σχημάτων. Ὁ ἐκδότης δίκαιον εἶναι νὰ ἐπαινεθῇ διὰ τὴν ἀπὸ πάσης ἀπόψεως λαμπρὰν αὐτῆν ἐκδοσιν, ὁ δὲ ἐκδοτικὸς οἶκος Teubner διὰ τὴν οἰκείαν εἰς αὐτοὺς ἄψογον τυπογραφικὴν ἐμφάνισιν.

Ὁ δεῦτερος τόμος, ἐπιγραφόμενος **Sortes Astrampsychi**, ἀποτελεῖ ἐγχειρίδιον μαντικῆς διὰ «κλήρων», προερχόμενον ἐξ Αἰγύπτου, ἀποδιδόμενον ψευδῶς ἐς τινα Ἀστράμψυχον καὶ γραφὴν πιθανώτατα κατὰ τὸν 3 μ.Χ. αἰῶνα. Τὸ βιβλίον ἀποτελούμενον ἐξ ἀπορημάτων συνοδευομένων ὑπὸ ἀποκρίσεων συντεταγμένων κατὰ δεκάδας,